

БЪЛГАРСКИ ВЕСТНИК

Издание на Българското републиканско самоуправление

брой 6. година V. 15 юли 1999 г. Будапеща, Унгария

Редакционна бележка

Лято е! Едни се готвят да ходят на почивка - обикновено море или планина, други нямат тази възможност: или нямат време, или не могат да отделят от семейния бюджет за ставащото все по-скъпо летуване. Така, в началото на лятото все ми идва на ум един виц: Попитали чиновника, как смята да летува, а той отвърнал: „Какво да му мисля, жената казва къде да отидем, началника - кога, а портфейла - за колко време.“

Някои старателно подготвят пътуването: правят списъци какво ще си носят, месеци предварително предплащат на туристическата агенция или запазват хотел, други решават в последния момент и тръгват нанякъде, все едно, къде, само да не са там, където са прекарвали другите 11 месеца и половина от годината. Да се откъснат от политика, бомбени агенти, войни, началници и т.н. Честно казано, аз предпочитам да си отида в България за тези две седмици на летния отдих. Да си видя с роднини, стари приятели, да подишам българския въздух. Не че е кой знае какво. Нищо особено, но все пак - всички там говорят майчиния език, накъдето погледнеш - издигат се планини, пък и морето ни не е лошо!

Не, че агитирам своите сънародници от Унгария да ходят в България на почивка. Нямаме договор с български туристически бюра. Просто споделям, че е добре, когато човек не забравя родината и поддържа жива връзка с нея. Нали и децата - първо „Мартеница“, а сега „Янтра“ и „Росница“ също използват всяка възможност да посетят България! Колко истории ще приказват след участието си във фолклорния фестивал в Албена през септември, колко спомени ще остави у тях това посещение! Ще се почувстват съпричастни към българската култура, към българската нация и ще се върнат малко по-българни, отколкото са заминали. Ето за това говоря.

А. М.

Втора среща на българите в Унгария - Халастелек 1999 г.

На 12 юли българското самоуправление в Халастелек за втори път организира среща на българите в Унгария. Дали това ще стане традиция, ще се разбере след третата среща - догодина. Но и така е радостно, че едно хубаво начинание намери продължение, не се оказа само идея, или както казват по нашишки, с хубавия турски израз „кьор фишек“.

Не може да се каже, че на официалното откриване в 10 часа в Културния дом и училището в Халастелек салонът беше препълнен. За това има много причини - в събота преди обяд има пазар, хората правят нещо из къщи, пък и

времето не беше хубаво, какво ти, направо си беше лошо - навъсено, вали, кал... Но все пак имаше българи и от Халастелек, и от Будапеща, и от Пейч, и от Мишколц и от Дебрецен - истинска среща на българите в Унгария. Празникът бе открит от председателя на българското самоуправление в Халастелек Никола Кушев. Приветства присъстващите председателя на Управлението за национални и етнически малцинства д-р Тошо Дончев, разбира се, на български език. След това дойде изненадата - също на български проговори и кметът на Халастелек Антал Щофан, който поздрави присъстващите. През

целия ден имаше спортни състезания, детски програми, фолклорна програма, разбира се - кебапчета (наистина много хубави и сочни, и аз ги опитах) и накрая - бал до зори.

Аз лично останах с впечатлението, че хората се чувстваха добре, което е залог на следващата, трета среща на българите в Унгария в Халастелек да има много повече гости и от самото село и от цяла Унгария. На организаторите пожелаваме да направят тази традиция семеен празник - празник на голямото семейство на българите в Унгария!

А.М.

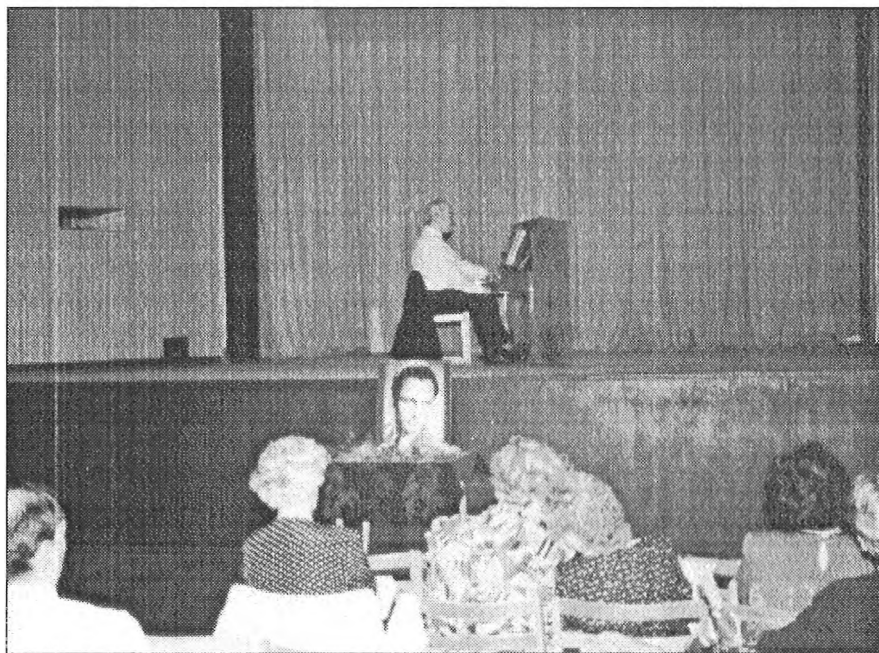
Изданията на Българското републиканско самоуправление

От Елвира Катуш

През предишните десетилетия „обикновеният унгарец“ знаеше за малцинствата в Унгария единствено, че танцуват и пеят. За състава „Мартеница“, например, се знаеше, че играе български народни танци. През деветдесетте години ситуацията се промени благодарение на новата малцинствена политика. Приетият през 1993 г. закон за правата на малцинствата

осигурява и правото за публикуване на книги и други, периодични издания, за създаване на научни институти и театрални групи. В новата обстановка изданията на Българското републиканско самоуправление станаха редовни. През пролетта на 1992 г. излезе първият брой на списание „Хемус“, тогава още като издание на Дружеството на българите в Унгария. В карето на списанието и днес можем да прочетем: Списание за култура и обществен живот, основано през 1991 г. от Дружеството на българите в Унгария, издание на Българското републиканско самоуправление, излиза в четири книжки годишно с подкрепата на Фонд „За националните и етнически малцинства в Унгария“. Сред редакторите на списанието откриваме видни представители на българската интелигенция в Унгария, представители на Дружеството, унгарски българист, и нещо което намирам за много удачно, учител по български език, работещ в Унгария или български лектор в Будапещенския университет, специалист по литература. Участието на изпратените от България интелектуалци е полезно в редакционната колегия и затова, защото имат прегни познания за българския културен живот, за съвременния български език. Смятам за отлична идея, че всеки брой на „Хемус“, още от самото начало, излиза на български и унгарски език. На унгарски език можем да прочетем същото, което и на български. Идеята е добра, защото така информацията стига и до онези унгарци, които се интересуват от България, но не знаят или слабо знаят български език. На това двуезично издание се радват и онези българи, които говорят български, но само у дома. Ето защо изданието е полезно от гледна точка на обогатяване на речника и разширяване на езиковите им познания.

Доколкото ми е известно разпространението на „Хемус“ става от една страна чрез абонамент, а от друга от свободна продажба в Българския културен дом. Получават го местните български самоуправления извън Будапеща, предлагам, те го дават и на колеги,

IN MEMORIAM

Възпоменателен концерт в памет на Тодор Калицов.

На 17 юни т.г. в салона на Българския културен дом се състоя възпоменателен концерт в памет на неотдавна починалия дългогодишен секретар на Дружеството на българите в Унгария Тодор Калицов. Инициатори и този благороден израз към паметта на починалия бяха негови приятели и колеги като Пенка Чангова, Райна Симеонова, д-р Александър Варо и др. с които Тодор Калицов дълги години е общувал и работил.

Концертът имаше само един единствен изпълнител - д-р Александър Варо, който изпълни на

пиано с лява ръка оригинални произведения и преработки от творби на Бетховен, Шопен, Скрябин, Шуман и др. Преди да седне пред пианото той сподели с публиката свои спомени и мисли за Тодор Калицов, такъв, какъвто го познава: всеотдаен и неуморим в работата си, предан на българското дело патриот. Преходът от искреното и по човешки произнесено слово към музиката бе толкова непосредствен и естествен, че слово и музика се сляха в едно, за да отдадат почит към човека, който не е вече между нас, но чийто спомен и дело ще останат завинаги в паметта на българската общност в Унгария

Петър Петров

Из живота на българите в Унгария

които не са от малцинствен произход - и по този начин популяризират както българското малцинство в Унгария, така и България. По отношение на разпространението считам, че то трябва да се насочи и към унгарското население и списанието да се появи на шандовете за вестници и списания, както на времето списание „България днес“. Би трябвало да се обмисли възможността някои от статиите на „Хемус“ да се появят, наред с българския и унгарския вариант, с кратка анотация на английски език по Интернет.

Не бих могла да изброя всичко, което последните седем години е излязло в списанието. Все пак бих желала да насоча вниманието към няколко тематични броя. През 1994 година, четвърта книжка на „Хемус“ бе посветена на 65-тата годишнина на живия класик на българската литература Йордан Радичков: откъси от произведения на писателя с оригинални негови рисунки, статии, посветени на него и - което е много важно - библиография на произведенията му, излезе на унгарски език.

През 1995 г. бе посветен брой на 70-годишнината на поета и преводача Ласло Наги. В България е всеизвестно, но и в Унгария мнозина знаят, колко много е направил поетът за опознаването на българската художествена литература. Този брой има и научна стойност, заради публикуваната библиография на преводите на Ласло Наги от български език. Издаването на броя е жест и към унгарската публика, тъй като помества преводи на поезията на Ласло Наги на български език, така че ако някой досега не е знаел, може да се увери, че името на Ласло Наги е познато в България. „Хемус“ представя живеещата и работеща в Унгария българска интелигенция - художници, творци, общественици - изразявайки и по този начин уважението си към тях. Така те могат почувстват признание не само в професията си, а и като български творци.

Списанието е открито и за други въпроси: тук можем да прочетем за проблемите на българското училище в Будапеща, за съвременното състояние на български език, както

и да срещнем много други от интересни по-интересни теми.

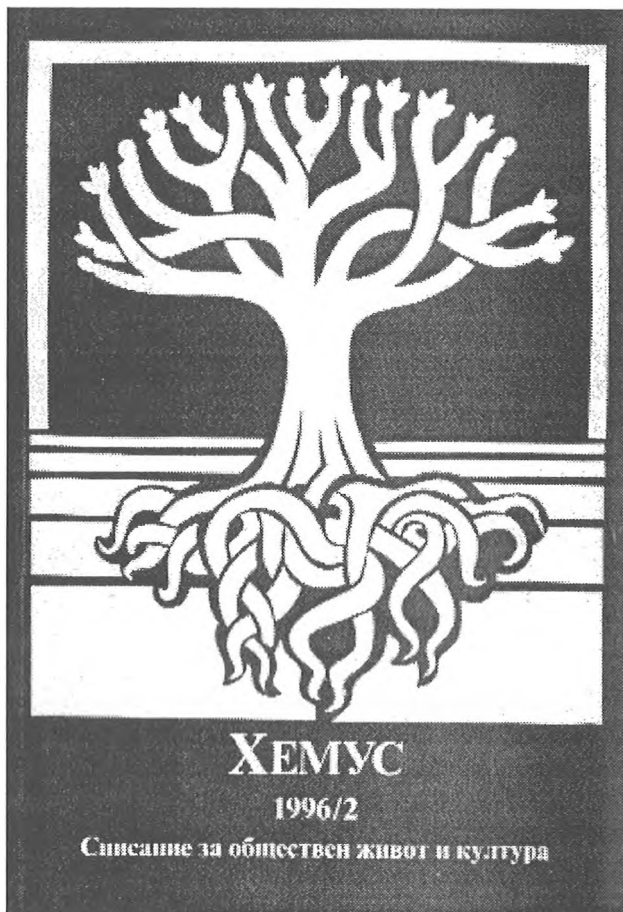
„Хемус“ предоставя страниците си на познати и начинаещи преводачи, критици, българисти, което също е похвална практика, тъй като този, който днес в Унгария се занимава с български език, рядко има възможности за публикация.

От есента на 1995 г. Българското републиканско самоуправление издава „Български вестник“ с материална подкрепа на Столично българско самоуправление. Вестникът съобщава преди всичко за събитията, свързани с дружеството и самоуправлението. Във февруарския брой от тази година, например, можем да прочетем за местните избори. Вестникът информира за посещението на българския президент и срещата му с българите в Унгария на 1 март 1997 г., публикува интервю с външния министър на България Н. Михайлова при нейното посещение в Унгария.

Дава също и много полезна информация, например, телефонните номера на българските институции в Унгария, разписанието на автобусите по линията Будапеща-София, както и на самолетните линии; часа на радиопредаването за българите в Унгария по унгарското радио, актуалният курс на валутата в България и т.н.

Постоянната рубрика „Новини от България“ препечатва откъси от българската преса. Нуждата от такава информация е голяма, тъй като живеещите в Унгария българи поддържат роднински връзки със своите близки от България и живо се интересува какво се случва там. България се оказва доста далече от унгарското политическо мислене и

през последните години за нея почти нищо не може да се прочете в унгарския печат. В Унгария не се получават български вестници, така че тази рубрика на „Български

вестник“ запълва една голяма празнина.

През 1997 г. излезе първият „Български календар“. Като календар, на първите страници са отпечатани български и унгарски официални празници. На втората са дадени най-важните православни празници. Това е важно, тъй като през последните десетилетия не беше на „мода“ да се ходи на черква и израсна поколение, което не познава не само имената на празниците на български език, но вероятно дори не знае (с изключение на Коледа и Великден) кога се падат някои от православните празници. На третата страница намираме по-важните годишнини. През 1998 г., например, 120 години от освобождението на България, 150 г. от рождението на Христо Ботев и т.н. На следващите страници е дадена хроника на най-важните събития в

България и сред българската общност в Унгария. Същинският календар всяка година предоставя различна информация (например, етнографски, библейски познания) за всеки ден от годината, създавайки по този начин възможност за обогатяване на знанията за родината-майка.

В края на календара намираме адресите, телефонните номера и имената на представителите на българските държавни институции (например посолство) и организациите на местните българи, най-важните телефонни номера в София (гари, болници, министерства и др.), както и адресите и телефонните номера на унгарските институции по въпросите на малцинствата.

В календара за 1998 г., по модела на някогашните календари, на всяка страница има по няколко празни реда, където притежателят на календара може да си отбележи най-важните за деня събития.

През 1997 г. Българското републиканско самоуправление издаде сборник с упражнения по български език „Говорите ли български?“. Авторката Росица Пенкова в продължение на няколко години преподава български език в Унгария и опирайки се на натрупания опит е събрала такива езикови и познавателни въпроси в книгата, които най-добре отговарят на нуждите на българите в Унгария. Всеки сам може да провери дали се е справил с въпросите с помощта на ключа, даден в края на книгата. Това е един пионерски труд, който бе представен с успех на конференцията по практическо езикознание в Сомбатхей през 1998 г.

През 1998 г. Българското републиканско самоуправление издаде сборник с интервюта, голяма част от които са направени от Диана Динолова от радио „България“ с представителите на българското малцинство в Унгария. В предговора на д-р Тошо Дончев се изтъква, че издаването на сборника е било продиктувано от необходимостта членовете на общността да се запознаят по-отблизо с „живата история“, с тези, които

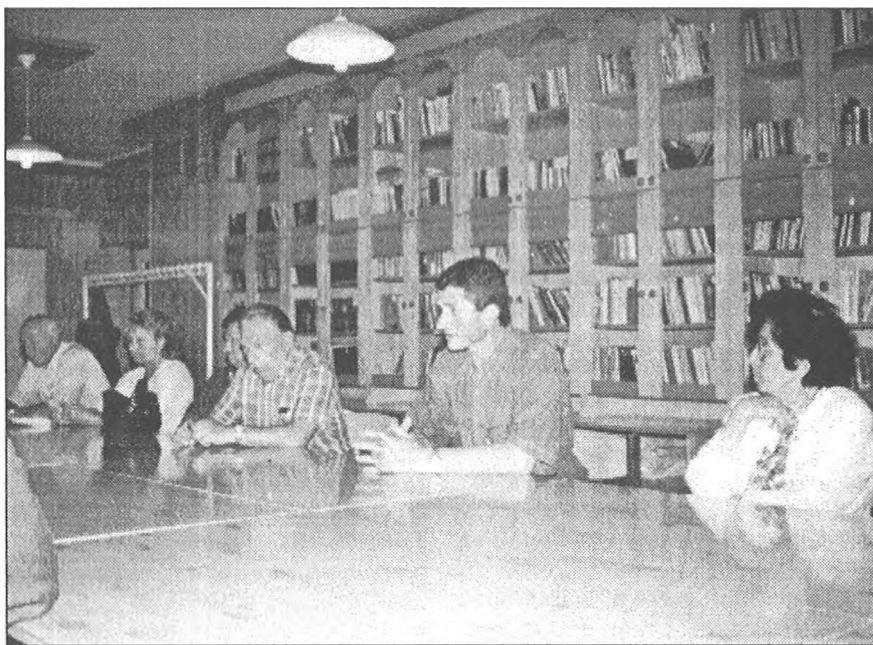
активно участват в работата на самоуправлението и дружеството.

Няма да се спирам подробно на другите издания на дружеството и самоуправлението като книгата на Пенка Чангова за българските градинари в Унгария, поетичната книга на Светла Кьосева, компактния диск на Иван Станков и др.

И без по-нататъшно изброяване на заглавия е ясно, че българското самоуправление разумно използва

осигурените от унгарската държава средства за културното обогатяване на българите в Унгария, за популяризиране на българската общност. Бих желала тази дейност да се увенчае и с по-нататъшни успехи.

(Откъс от доклада, изнесен на конференцията „Националните и етнически малцинства в Унгария пред прага на хилядолетието“, 9 април 1999 г.)

Гост от Югославия

От Светла Кьосева

На 17 юни от 17.30 часа в библиотеката на Българския културен дом се състоя среща със заместник-председателя на Демократичния съюз на българите в Югославия Иван Григоров.

Господин Григоров запозна присъстващите с проблемите на българите от Западните покрайнини, откъснати от България според Берлинския конгрес от 1878 и Ньойския мирен договор през 1919 г. В 106 селища на района, намиращ се край западната българска граница, живеят около 100-110 хиляди българи по данни на организацията. Те имат свои представителни организации като Хелзинкския комитет за защита на правата на човека, хуманитарната организация Солитарност, както и Български културно-информационен

център. Въпреки че конституцията на Югославия провъзгласява ред права за малцинствата, много от тях остават нереализирани. През 80-те години са били закрити гимназиите в Босилеград и Цариброд. Печатните издания, радио и телевизионните предавания са на лош български език и ползват преди всичко държавната пропаганда - каза Иван Григоров.

Присъстващите проявиха интерес и към съдбата на д-р Марко Шукарев, председател на Демократичния съюз на българите в Югославия, който по времето на срещата се намираше под арест с обвинение за самоотлъчка от армията. Няколко дни по-късно дойде новината, че осъденият на осем месеца лишаване от свобода председател на съюза е бил освободен под натиска на български и международни организации за защита на правата на човека.

Празник на „Мартеница“ - Еньовден под знака на Балканите

Вече повече от десетилетие танцовият състав „Мартеница“ организира свой празник, на който кани много фолклорни състави, които изпълняват музика и танци на балканските народи - гръцки, сръбски, хърватски и, разбира се, български.

И тази година, по-точно на 24 юни в 8 часа вечерта културния дом „Фоно“ отвори врати за състави и публика. Празникът стана, ако това е възможно, по-богат от всякога. Освен „Мартеница“, аплодирани буйно от публиката, на сцената излязоха гръцкия „Маскарадес“, сръбския оркестър „Вертетич“, Роза Банчева и „Рила“, „Здравец“, хърватския „Дукат“ от Пейч (които между другото изпълниха и български танци) съставът „Балкан“ от Бекешчаба и разбира се „Янтра“ и „Росица“.

Празникът продължи до зори, младежите играха хора, а след този успех догодина салонът в Буда вероятно няма да може да събере всички желаещи да се забавляват на празника на „Мартеница“.

БЪЛГАРИТЕ В КУКЪСКА ГОРА

От доц. Емил Миланов

Пристъпвам с голямо колебание към написването на следващите редове. От една страна съм изкушен от желанието да разкажа за първото посещение на изследовател от България в непристъпните райони на Кукъска Гора, а от друга - съм притеснен този мой разказ да не създаде проблеми на събеседниците ми. И все пак, надявам се, че времената са се променили и това, което се случваше до преди няколко години с българи от Голо Бърдо, изявило българската си идентичност, днес не би станало.

Запознат най-общо с писаното в началото на века за тези райони, благодарение на изключителната помощ на мои приятели - местни българи, успях да посетя района. Пътуването ми съвпада с изострена политическа ситуация, убит депутат, арестувани бивши политически лидери на Демократичната партия на Сели Бериша, безконтролно наличие на оръжие у населението. То беше затруднено от непрекъснатия валеж и множеството срутвания по основно планинските пътища. Според някои от събеседниците ми двадесет хилядния Кукъс е населен с повече горани, отколкото албанци, поради което по време на миналогодишните въоръжени конфликти в цяла Албания обстановка в града е била спокойна. Все пак обективните оценки за числеността на българското население сочат, че в деветте села и в

Кукъс българите са около 10.000 души. Броят на преселилите се в големите градове в Албания, разбира се, е трудно да се определи и все пак, като се има предвид, че средната раждаемост в селата е 4-5 деца и че обикновено на село остават 1-2 от тях, може да се предположи, че броят на живеещите в градовете е по-голям от този в селата. Тази част от общността е в процес на естествена асимилация поради немалкия процент смесени бракове и доминираната албанска среда.

Българските села в района на Гора са разделени от днешната политическа граница между Албания и Югославия, това разделяне е разделило и съдбата на тези българи, осъдени да живеят далеч от родината-майка, сред чужди доминиращи етноси, преди всичко албанци и сърби. Етническата принадлежност на едните се игнорира, като се записват албанци. Другите, преди причислявани към измислената „мюсюлманска“ народност, днес са произведени от западните ни съседни в нова народност - „горанци“. Най-условно двете части биха могли да бъдат наречени Кукъска Гора и Призренска Гора по името на най-близко разположените градове Кукъс и Призрен. Селата Урвич и Йеловяне, намиращи се на територията на Македония не принадлежат географски към района на Гора, но се включват в „горската“ етнографска група, тъй като са преселници от там. Картината на района се допълва с десетте албански села в Кукъска Гора, най-голямо от които е Ново село.

Има версия, поддържана от местни краеведи, че гораните са „бивше богомилско население, приело последно в Албания исляма“. Според тях местните българи са преселници от Стара България. Един от аргументите, за това е, че в много от песните се пее за Черно море. Днес в топонимията се срещат множество християнски названия, а най-големият местен празник е Гергьовден, наричан тук Джурджевден. Тогава се организира голям събор. Играят се хора. Жените обличат най-новите си народи носии, в които доминира червеният цвят съчетан с бялото. Дългата бяла риза при момите е придружена от червена престилка при омъжените. Мъжките носии са бели с бели капи. Важно е да се отбележи, че женските носии тук са всекидневна дреха. В селата има осмнокласни училища, а в най-голямото село Шиштейец (1500 д.) и гимназия. Български език, разбира се, не се изучава, тъй като българите не са признати от албанската държава като неалбанци. Това не пречи на доста от тях да следят предаванията на Радио „България“ и да проявяват подчертан интерес към всичко, отнасящо се за страната ни.

Това население, откъснато географски от компактната българска общност в продължение на столетия, но запазило отлично езика, фолклора и обичаите си днес, поради политическите промени на Балканите, има отново възможността за по-добри връзки и опознаване с родината-майка. Тя от своя страна има историческия шанс да обогати културата си чрез (пре)откриване на сънародниците ни в Албания.

Излезе новият, втори брой за 1999 г. на списание „Хемус“ !

Списанието ще бъде изпратено на абонатите за 1999 г. Бихме искали да напомним че към първия брой на списанието, който беше разпратен на всички наши адреси, изпратихме чек за абониране.

Срокът за абониране за тази година още не е изтекъл!

! Търси се готвач !

Българското Училище „Христо Ботев“ търси да назначи готвач от 1 септември 1999 г.

Изисквания: документ за професионална квалификация. Желателно е владееенето на двата езика. Заплащане съгласно нормативните документи.

ПРОУЧВАНЕ НА ОБЕДИНЕНИЕ "ПРОМЯНА"

След 10 години реформа доходите на пенсионерите са се върнали с 10 години назад, а на работещите в обществения сектор - с 5 години. До този извод стига обединение "Промяна" на основата на извършено от експерти на синдиката изследване на индекса на потребителските цени от 1990 г. до днес. Информацията е предоставена на БТА чрез факс.

От 1 юли средната пенсия се очаква да бъде 69 деноминирани лева, което е на нивото от 1980 г., се казва в съобщението на "Промяна". За да бъде неутрализирано обедняването според синдиката, пенсията трябва да бъде между 141 и 147 лева.

Средната заплата от 213 000 лева, оповестена от националната статистика за април, е на равнището от 1985 г. и за да бъде компенсирано обедняването тя би трябвало да бъде между 363 и 380 лева след деноминацията.

През последните десет години разходите за храна и напитки са се увеличили от 36,3 на сто на 47,9 на сто, а за електроенергия и битови нужди - от 7,3 на сто на 10,9 на сто, за лична хигиена и здравеопазване - от 2,0 на сто на 3,8 на сто, показват данните на "Промяна". Синдикалистите коментират, че населението е ограничило разходите си за жилищно обзавеждане, образование и свободно време, за да компенсират потребностите от храна, осветление и лекарства.

Според наблюдението на "Промяна" цените, определяни от държавните монополисти, са се повишили през последните десет години много повече, отколкото цените на други стоки и услуги.

КЛУБ НА ПЕНСИОНЕРА

Както вече „Български вестник“ писа, през месец април Дружеството на българите в Унгария подаде конкурс към Фонд „За националните и етнически малцинства“ с цел получаване на финансова подкрепа за организиране на Клуб на пенсионера. Това бе направено в съответствие с прозвучало на годишното събрание на дружеството искане за организиране на такъв клуб. През месец май Фондът съобщи на ДБУ, че подпомага организирането на клуба със сумата 120.000 форинта. Г-жа Верка Живкова

се зае с привичната ѝ енергия да организира програмата и ето, на 2 юни Клубът на пенсионера проведе своята втора редовна сбирка (на първата бе изнесена лекция за системата и целите на българските самоуправления, от председателя на Българското републиканско самоуправление Димитър Цуцуманов). На 2 юни сбирката бе посветена на Деня на Ботев. Гостна Клуба този път беше актрисата Габриела Хаджикостова, която прочете стихотворения на Дамян Дамянов, посветени на великия български поет-революционер и национален герой. На следващата сбирка Александър Марков разказа за българското

радиопредаване, за плановете на „Български вестник“ и други издания на самоуправлението. Гостна сбирката на клуба на 30 юни бе консулт на България в Унгария г-н Андрей Граменов, който разясни някои въпроси на двойното гражданство и отговори на множеството въпроси, интересувачи присъстващите.

Следващата сбирка на клуба ще бъде на 30 август след лятна почивка, в библиотеката на Българския културен дом.

За повече информация за програмата и дейността на клуба се обръщайте към Верка Живкова или в секретариата на Българския културен дом.

Участието на България в ЕСФОР

В началото на пленарното заседание на 25 юни българският парламент разреши продължаване с 12 месеца участието на България в многонационалните сили за стабилизиране в Босна и Херцеговина по мандат на Съвета за сигурност на ООН и под командването на НАТО.

България участва с един инженерен взвод от 35 военнослужещи с личното си оръжие, боеприпаси и материални средства в състава на холандския военен контингент и един транспортен взвод от 30 военнослужещи с личното си оръжие, боеприпаси, материални средства и 11 машини в състава на гръцкия военен контингент.

ПАРЛАМЕНТЪТ ДАДЕ „ЗЕЛЕНО“ НА НАТО

С подкрепата на всички парламентарни групи на 25 юни Българският парламент ратифицира Споразумението с НАТО за транзитно преминаване на сили и техника на пакта през България в рамките на операцията "Джойнт Гардиън".

Документът получи подкрепата на 208 депутати от 213 гласували. Трима бяха против и двама се въздържаха.

В хода на дебатите всички парламентарни групи подкрепиха Споразумението. Различна позиция изказаха Стефан Гайтанджиев от ПК "Екогласност" в ПГДЛ и Александър Каракачанов от Зелената партия в ОНС.

Споразумението определя условията за транзитно преминаване и временно пребиваване на въоръжени сили и техника на Съюза, необходими за целите на операцията. Споразумението не се отнася до сили на държави нечленки на НАТО.

Членовете на личния състав на НАТО се задължават да спазват българското законодателство, да гарантират сигурно и безопасно преминаване, да избягват смущения на нормалния граждански трафик и да възстановят евентуални преки и непреки щети от

транзитното преминаване.

Самолетите и корабите на НАТО ще бъдат освободени от летищни и пристанищни такси, от такса за аеронавигационно обслужване и други такси. Превозните средства на НАТО, използващи пътната мрежа, ще бъдат освободени от всички такси, от които са освободени българските въоръжени сили.

Използваните от НАТО стоки и услуги ще бъдат освободени от ДДС.

Споразумението се сключва за срока на времетраенето на операцията "Джойнт Гардиън".

Според Иван Глушков (СДС) ратификацията на това споразумение ще е приносът на България за установяване на мир и стабилност в Югоизточна Европа.

Димитър Абаджиев (СДС) каза, че споразумението отговаря на целите, които българската външна политика си е поставяла за разрешаване на кризата в Косово - връщане на бежанците по родните им места, запазване на настоящите граници, постигане на траен мир в региона. То ще допринесе и за присъединяването на България към НАТО.

Иван Генов (ПГДЛ) каза, че социалистите са взели решение да подкрепят ратификацията след много отговорна и задълбочена дискусия. Това е логическо следствие от последователната ни позиция за войната в Косово, ние винаги сме били за присъствие на мироопазващи сили на ООН там, каза Иван Генов. Той определи споразумението като небалансирано и неточно, защото се отнася не само до транзитно преминаване, но и временно пребиваване на сили на НАТО, което не е отразено в заглавието на законопроекта.

Стефан Гайтанджиев от ПК Екогласност в ПГДЛ изказа мнение, различно от това на групата. ПК "Екогласност" не подкрепя споразумението, защото смята, че то не гарантира сигурност на страната, давайки възможност чужди войски да преминават и пребивават неопределено дълго в България. Освен това левите еколози са на мнение, че установеният в Косово мир не е справедлив, тъй като ударите на НАТО срещу Югославия са били несправедливи.

Несправедливият мир ще води до по-нататъшна дестабилизация на региона, каза Гайтанджиев. Той добави, че е против присъствието на чужди сили на Балканите - както на НАТО, така и руски.

Александър Каракачанов от Зелената партия в ОНС също изказа становище, различно от това на ОНС. Зелената партия по принцип е за присъствие на миротворчески сили в Югославия, но няма да подкрепи това споразумение, защото е споразумение за оставане на войските на НАТО и за безплатно ползване на българската инфраструктура за сметка на българския избирател, каза Каракачанов. Зелените са представени в парламента от двама депутати.

Досега Националният координационен център за логистична подкрепа между България и НАТО е получил заявки за преминаването на войски през територията на страната от Полша, Турция, Чехия и вербална нота от Унгария. Това заяви на 30 юни на пресконференция полковник Васил Върбанов, ръководител на центъра.

Първият полски ешелон е напуснал страната, а вторият влиза в Гюргево днес, като не се очаква закъснение, каза полковник Върбанов. По план общо седем полски ешелона трябва да преминат през България, допълни той.

Другите войски се очакват да минат през територията на страната от началото на юли - три ешелона от Чехия, от първи юли (129 войника и 66 военни машини) и шест турски жп-ешелона и една колона по пътната мрежа на трети юли (общо 372 души личен състав и 60 машини), каза Васил Върбанов.

Чешката колона ще навлезе в страната от Русе и ще излезе през ГКПП Кулата, турският ешелон ще влезе от ГКПП Капитан Андреево и ще напусне през ГКПП Гюешево, уточни ръководителят на центъра.

Турският ешелон, който се очаква да се предвижда по българските пътища, ще спира на три кратки спирки - след Хасково, после при излизането от магистралата при Раковски и при мотела след Долни Лозен, съобщи Васил Върбанов.

От Русия не е получавана заявка

за преминаването на нейни сухопътни ешелони през страната, отговори на журналистически въпрос полковник Върбанов.

Също така не са получавани молби за използването на пристанището ни в Бургас за транзитиране на войски, независимо от това ние сме подготвени при получаването на такава заявка, добави той.

Генерал-лейтенант Тенчо Добрев, заместник-началник на ГЩ на БА, заяви, че на границата на тези войски ще бъдат обработвани само документите, тъй като те са на облекчен митнически режим.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ НА ЕВРОЛЕВИЦАТА ЗА СТОЛИЧЕН КМЕТ

Софийският градски партиен съвет на Евролевицата предлага кандидатурата на Николай Камов за кмет на София да стане обща за левите и другите опозиционни сили в столицата. Това съобщи с факс до БТА на 25 юни пресслужбата на Евролевицата.

В свое решение градският съвет определя като изключителна политическа отговорност на левите и другите опозиционни сили в столицата да се обединят около единна кандидатура за кмет на предстоящите местни избори.

Николай Камов вероятно ще бъде главният противник на популярният кмет от СДС Стефан Софийски.

СДС - ПРЕДВАРИТЕЛНИ ИЗБОРИ

В предварителните местни избори на СДС са гласували 364 499 души, което е отлична позиция за старт към местните избори, заяви на пресконференция на 28 юни лидерът на партията Иван Костов.

Най-добрият резултат от изборите е големият процент гласували, което е повече от гласувалите за предварителни избори за депутати през 1997 г. - 327 873, каза Иван Костов. Според него предварителните избори са значителен успех за СДС и са изиграли своята роля да

мобилизират избирателите от твърдото избирателно ядро на партията. СДС без предварителни избори отгук нататък е немислимо - винаги ще прибъгваме до тази политическа технология, за да търсим санкцията на избирателите, каза лидерът на партията.

Главният секретар на СДС Христо Бисеров заяви, че в малките и средно малките общини - крепости на БСП, избирателната активност в предварителния вот е била много висока. Там са гласували между две хиляди и две хиляди и петстотин избиратели. Според Христо Бисеров това означавало, че на местните избори може да се очаква обрат в резултатите.

Според заместник-председателя на СДС Евгений Бакърджиев във Варна, Пазарджик, Шумен и Търговище с голям процент печелят предложените за кметски места областни управители. В Пловдив и в Плевен с голям процент печелят доверието на избирателите народни представители, каза той.

Тези, които гласуваха на тези избори са около пет пъти повече, отколкото е членската маса на СДС, каза Евгений Бакърджиев.

В София са гласували 63 256 души. Стефан Софийски е подкрепен от 61 116. Според Евгений Бакърджиев избирателната активност в София е била много сериозна.

Големият брой гласували в столицата говори добре за развитието на демократичните процеси, каза по-късно на пресконференция кандидатът за втори кметски мандат Стефан Софийски.

Г-н Софийски заяви, че има много сериозни различия с Евгений Бакърджиев и Антоан Николов за начина, по който ще се избират общинските съветници. Аз няма да се меся, но ще подкрепя листа за общински съветници само, ако тя бъде съставена с прозрачността, с която направихме предварителните избори. Смятам, че трябва да има първични избори за общински съветници, каза г-н Софийски.

До същинските избори има достатъчно време, за да изчистим позицията, каза Антоан Николов по-късно пред журналисти. Мисля, че приключихме с вътрешните

избори, добави той. Според него много важно е листата да бъде формирана на много стабилна професионална основа.

Над 250 кандидати

Структурите на СДС са издигнали в момента 250 кандидати за общински съветници. Очертава се листата да бъде от 61 или 55 души, ако бъде намален броят на съветниците, така, че имаме възможност съвсем прозрачно да изберем кандидати, каза Антоан Николов. Ще се вземе предвид и мнението на г-н Софийски, добави той.

Депутатът от СДС Светослав Лучников остава политически застъпник на Софийски и в същинските избори. Деляна Грозданова ще е шеф на предизборната кампания за местните избори, съобщи Стефан Софийски. Иван Сотиров ще поеме организацията и щаба на кандидат-кмета за изборите през есента. Екатерина Бончева ще е шеф на пресцентъра по време на същинската кметска кампания в столицата.

Отговори

1./16 дни. През всяко денонощие от първите 15 дни мравката се изкачва по на 1 метър. Следователно за 15 денонощия ще се изкачи на 15 м. височина. През шестнадесетия ден мравката ще се изкачи с още 5 м. височина и ще достигне до върха.

2./ Три котки за 1.5 часа изяждат 3 мишки; 1 котка за 3 часа изяжда 2 мишки; 10 котки 3 часа изяждат 20 мишки.

3./ Най-напред преминават реката двете деца. Едното се връща, след което преминава бащата. Връща се с лодката и второто дете. Отново преминават двете деца и едното от тях се връща. Преминава майката, а второто дете се връща с лодката. Двете деца преминават на другия бряг.

4./ Руска народна задача/ Тъй като вълкът не яде зеле, човекът го оставя на първия бряг и заедно с козата преминава на другия бряг. Остава там козата и се връща. Сега взема зелката, закарва я и я оставя на отсрещния бряг, но връща със себе си козата на първия бряг. Остава козата и прекарва вълка. Вече на отсрещния бряг са вълкът и зелката. Тогава човекът се връща, взема козата и за последен път преплават реката. Ясно, че по този начин всички /човекът, вълкът, козата и зелката/ преминават на другия бряг на реката.

Няма стари вицове, а само стари хора.

1. Стълбът е висок 20 м. Мравка се качва по него, като денем се изкачва по 5 м. нагоре, а нощем слиза по 4 м. надолу. За колко дни мравката ще стигне върха на стълба?

2. Три котки изяждат три мишки за час и половина. За колко време 10 котки ще изядат 20 мишки?

3. Мъж, жена и две деца трябвало да отидат на отсрещния бряг на една река, като използват лодка. Мъжът и жената тежали по 100 кг., а двете деца по 50 кг. Като се има предвид едно, че лодката може да вози до 100 кг., и че всички могат да карат лодка, как могат и четиримата да преминат с тази лодка?

4. Един човек трябвало да прекара през река с помощта на лодка вълк, коза и зелка. В лодката имало място само за човека, който можел да вземе със себе си или вълка, или козата, или зелката. Но ако на брега останат вълкът и козата без човека, вълкът ще изяде козата, а ако останат козата и зелката, то зелката ще бъде изядена от козата. В присъствието на човека никой никого не ядял. Човекът все пак успял да прекара през реката и вълка, и козата, и зелката. Как е направил това?

Отговорите са на предходната, 8 стр.

Из златният фонд на габровските шегобийци.

За габровци разказват, че...

...купуват само чепати дърва, за да се топят два пъти: веднъж като ги цепят, втори път - с огъня.

...в неделя на хоро играят по терлици, за да слушат безплатно музиката от съседния град Севлиево.

...потят се в майсторлъка и в пазарлъка.

...за да не плащат на коминочистача пускат котката през комина със запален вестник на опашката.

...купуват кокошки отвъд Балкана. След всеки тунел кокошките мислят, че се е съмнало и снасят по едно яйце.

Да не бърза

Габровец баща заръчал на сина си:

-Я слез до мазето и напълни до половината менчето с вино, че нещо съм ядосан.

-Бате, допълни го до горе, че ...и аз съм нещо ядосан. - обажда се малкият син.

-До половината, до половината! - отсича бащата. - На млад човек не прилича да се ядосва!

Точна ръка

Габровка замесила тесто, гости да среща с нитка със сирене. Опскала една - гости я изляли. Сложила втора - и нея изляли... Досвидяло и да сложи и за трета и плеснала с ръце:

-Ама как съм ги премерила! Тъкмо гостите се наядоха и питките се свършиха!

Оказион

Габровец поискал да постави надгробен паметник на тъща си.

-Имате ли нещо хубаво, по свтнно?

-Има един, само че на него е гравирано чуждо име.

-Няма значение! Тъща ми не знаеше да чете!

Денят си личи от сутринта

Малко габровче пита продавача на гевреци:

-Чичо колко струва дупката на геврека?

-Нищо, чичовото.

-Тогава продай ми един геврек с по-голяма дупка.

Семеен съвет

-Чу ли? На Пенчев му предписали строга диета!

-Тогава можем да го поканим на вечеря.

Голямата грижа

На габровец се разболяла жената. Положението се влошило и - нямало как - вечерта тръгнал да търси лекар. Но наред път се сетил за нещо, върнал се и викнал:

-Пено, ако дип усетиш, че няма да те бъде, духни поне лампата - да не гори газта напразно!

Между габровци

-Къде е венчалният ти пръстен?

-Тази седмица го носи жена ми.

Заможен габровец пътувал във влака - трета класа. Било лято, жега голяма, много народ в купето.

-Чорбаджи, - рекъл един циганин - ти барем защо пътуваш в трета класа?

-Като няма четвърта! - отвърнал троснато той.

Телевизия

На габровец се повредил телевизорът: образ има, звук няма.

-Жена - рекъл той, - я се обади на съседа да усили техния говор. От тук ще гледаме, а от там ще слушаме.

Излишен обед

Габровец поправял покрива на къщата си, но се подхлъзнал и паднал...

Когато прелитал край прозореца на кухнята викнал:

-Жена днес готви за един по-малко!

За новородения всички вицове са нови.

Автобус до Поликраище

Българското самоуправление в Халастелек и тази година организира автобус до Поликраище и обратно. Автобусът потегля на 21 юли 1999 г. в 18 часа пред кметството в Халастелек.

Връщане след събора в Драганово на 2 август 1999 г.

Автобусът е Неоплан на два етажа с мини-бар, видео, тоалетна, климатик
За информация и запазване на места се обръщайте на телефони: 06-24-40-40-63 от 7.00 до 17.00 и на 06-24-47-42-18 след 18.00 часа

! Важно !

В пътуването е включена екскурзия до Плевен с посещение на “Панорама” (Kőrkép)

НОВИ ЦЕНИ В РЕСТОРАНТ „ЦАРЕВЕЦ”

Но този път не увеличени, а намалени. Едно от първите неща, с които се захвана новият зам. директор на Българския културен дом Иван Каназирев бе проверка на калкулациите на ястията в ресторанта. Както г-н Каназирев каза за български вестник: „Направи впечатление, че българите от общността не посещават ресторанта и това се дължеше предимно на високите цени, които не бяха в съответствие с категорията на ресторанта. Трябваше да пригледим нашите цени към категорията и джоба на хората - това е изискване на пазарната икономика”. Ето и няколко примера за новите цени: досегашна порция от 3 кебапчета струваше 580 форинта, от сега порциите ще бъдат от 5 кебапчета и ще струват 440 форинта. Мусаката става 420 форинта, кавърмата - 480 форинта, порция кюфтета и пържоли - 360 форинта, шопската салата от 380 става на 180 форинта, тараторът - от 220 слиза на 140, а новост са печените чушки, пълнени със сирене за 420 форинта.

Увеличи се и асортиментът от български ястия, които се правят по оригинални български рецепти!

Добър апетит!

! Поради ремонт ресторантът ще бъде затворен от 10 до 26 юли тази година!

Българско предаване по унгарското радио

Всяка сряда от 21.30 часа предаваме българска емисия по унгарското радио. За Будапеща и района предаването е на вълна 873 килохерца, по радио „Калипсо“

В провинцията предаването се хваща на вълните на регионалните програми на Унгарското радио.

Важни телефонни номера

Дружество на българите в
Унгария: 216-6560
Хотел „Рила“: 216-1621
Ресторант „Царевец“: 216-1797
Българското републиканско
самоуправление: 216-4210
Посолство на Република България:
322-0836, 322-0824
Български културен институт:
269-4246
Българско училище: 269-5280
Български православен храм
„Св.св. Кирил и Методий“: 215-0039
Авиокомпания „Балкан“:
317-1818

Централен валутен курс на БНБ

от 05 юни 1999 г.

1 USD	1821.92 лева
1 DEM	1000.00 лева
1 EUR	1955.83 лева

Информация на Авиокомпания „Балкан“

Бюрото на авиокомпания „Балкан“ в Будапеща съобщава, че от 28 март 1999 г. има съвместни полети с авиокомпания „Малев“ 5 пъти седмично по маршрута София-Будапеща със самолети „Боинг“.

Тръгване от Будапеща:
понеделник, 17.20,
събота, 12.25,
вторник, сряда и петък: 13.05.

Предлагаме изключително ниски цени: 35.400 форинта за отиване и връщане! За полетите в понеделник и събота предлагаме намаление за пенсионери

За подробна информация се обръщайте към бюрото на „Балкан“ в Будапеща, V район, ул. „Парижи“ 7., Тел.: 317-1818

Български вестник

Месечно издание на
Българското републиканско
самоуправление в Унгария

Отговорен издател:
Димитър Цуцуманов, председател
на Българското републиканско
самоуправление

Редакция:

Отговорен редактор:
Александър Марков
Техническо оформление:
Огнян Кожухаров
редактор: Петър Петров
Излиза с материалната подкрепа на
Столичното българско самоуправление.
Печат: „Феникс“
Адрес на редакцията:

Szerkesztőség:
1093 Budapest, Lónyay u. 41.
Tel.: 216-4210

Bolgar Hírlap

A Bolgár Országos
Önkormányzat havilapja
a Fővárosi Bolgár Önkormányzat
támogatásával
Felelős kiadó: Czuczumanov Dimiter,
a Bolgár Országos Önkormányzat elnöke

Szerkesztőség

Markov Alexander, felelős szerkesztő
Ognjan Kozsuharov,
tördelő szerkesztő
Petar Petrov,
olvasószerkesztő
ISSN 1416-3098

Бюро на „Груп“
за продажба и резервации
на автобусни билети по
маршрута София-Будапеща-
София
1061 Будапеща,
бул. „Андраши“ 14.,
Тел./факс: 332-1941
За подробна информация
се обръщайте към
Милена Банчева
и Роза Банчева

ЗЛАТНОТО СЪКРОВИЩЕ ОТ НАГИСЕНТМИКЛОШ

От Петър Петров

Историята на златното съкровище от Нагисентмиклош започва от онзи септемврийски ден на 1799 г. когато при изкопни работи, на дълбочина около 80 см. в земята, един селянин от с. Нагисентмиклош (днес Съниколау Маре в Банат, Румъния) тогава владение на българския търговец и поземлен собственик Христо Нако, случайно открива съкровището. Не след дълго то става притежание на императорския дворец във Виена, където се пази и до днес в Историко-художествения музей.

Както за всяко забележително съкровище, така и за него са написани десетки научни изследвания, които се стремят да дадат отговор главно на три въпроса: кога е направено съкровището, кой е неговият създател и какво представляват скулптурите върху съдовете сцени и орнаменти и гравирани надписи. Вероятно в този последен въпрос се крие и тайната на разгадаването на неговия произход, време и място на създаване.

Първ за него пише през 1850 г. унгарският учен Йожеф Арнет, а по-късно, през 1905 г. излиза от печат и изследването на Йожеф Хемпел, който номерира опи-

саните съдове, която номерация става общоприета за всички и се използва и днес от изследователите. Относно неговият произход са изказани много и различни мнения - едни учени го смятат за хунско - т.нар. „съкровището на Атила“, други го смятат за иранско (сасанидско), аварско, славянско, византийско, прабългарско, маджарско и пр. Последното се поддържа и от унгарския учен Дюла Ласло, който смята, че една от новтарящите се серии от седем съда е принадлежала на маджарските владетели и че то е произведение на „златарите на първите унгарски крале“.

Своите привърженици и защитници има и теорията за неговия прабългарски произход, още повече, че през IX в. земите в които е намерено съкровището са в пределите на българската държава. За първи път то е публикувано в България от историка Георги Баласчев, който го смята за прабългарско. Такова е и мнението на повечето от известните български учени занимавали се с неговото научно изследване като Никола Мавродинов, Станчо Ваклинов, Стамен Михайлов и др.

Какво представлява това съкровище и откъде идва сложността при неговото изследване? То се състои от 23 съда с общо тегло 9.945 гр. изработени от 18-22 каратово злато. Учените са единодушни в това, че става въпрос за

комплектуван златен сервиз, състоящ се от 7 кани, 1 поднос, 4 тасчета-чаши с токи за окачване на колан, 4 чаши, 3 зооморфни купи, 2 патери (кръло и плитко блюдо от метал), 1 ритон (съд във формата на рог или животинска глава - само той е от 12 каратово злато) - и 1 дълбока купа. Всички те са богато украсени със стилизирани растителни орнаменти и фигурални композиции. Особено интересни са две от каните с изображения на отвлечането на Ганимед от Зевс (според гръцката митология Ганимед бил много красив младеж, син на цар Трой и отвлечен от Зевс, за да му стане виночерпец), който се преобразил на орел, още с изображения на иранската богиня Апахита, грифон (чудовище с тяло на лъв и с глава и крила на орел) преследващ сърна и др. Срещат се и изображения на полухора-полуживотни (антропонди) характерни за т.нар. „зверинен стил“, което ни насочва към източното изкуство. Сложността пък при оценката идва от това, че в украсата на съдовете липсва единство. Като прибавим и разнообразието и липсата на връзка във формите на съдовете, ще се разбере, че става въпрос за едно сборно, хетерогенно съкровище. Учените виждат преплетени три художествени концепции: иранско-сасанидска, ранновизантийска и азиатска или тюркска, особено изразена във формите.

По някои от съдовете има надписи и знаци, много от тях все още неразчетени, а и разчетените се тълкуват различно от учените. Едни от тях са с гръцки букви - вероятно на някакъв тюркски език или рунни знаци, а други са неясни знаци, нанесени допълнително.

Обобщавайки казаното дотук можем да кажем, че съкровището вероятно е свързано с културата на прабългарите от IX век. Фактът, че то е намерено в прабългарски земи и че в надписите се срещат прабългарските титли боила, зоанан и бутаул, а също така и внимателния историко-художествен анализ на украсите, ни позволява да заключим, че от всички теории за произхода и етническата принадлежност на съкровището най-вероятна е тезата за неговия прабългарски произход.